

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH140020
NAZWA
OBSZARU Forty Modlińskie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH140020	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Forty Modlińskie

1.4. Data opracowania 2006-10	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-03
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-09
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 3 sierpnia 2023 r. w spr. soo Forty Modlińskie (PLH140020)

Wyjaśnienia:	Powiększenie obszaru - 11.2019 r. Korekta granic - zatwierdzona 02.2022 r.
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
20.7168

Szerokość geograficzna
52.3895

2.2. Powierzchnia [ha]:
176.49

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL12

Mazowieckie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[Powrót](#)

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			w	400	650	i		G	B	C	C	B
M	1323	Myotis bechsteinii			w				V	DD	D			
M	1318	Myotis dasycneme			w	6	10	i		G	B	C	A	C
M	1324	Myotis myotis			w	50	100	i		G	C	B	B	C
M	1324	Myotis myotis			r	100	120	bfemales		G	C	B	B	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu

- jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek					Populacja na obszarze			Motywacja						
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku		Inne kategorie			
					Min	Maks		C R V P	IV	V	A	B	C	D
M	1313	Eptesicus nilssonii						V					X	
M	1327	Eptesicus serotinus						R					X	
M	1320	Myotis brandtii						V					X	
M	1314	Myotis daubentonii			81	81	i						X	
M	1330	Myotis mystacinus						V					X	
M	1322	Myotis nattereri			199	199	i						X	
M	1326	Plecotus auritus			6	6	i						X	
M	1329	Plecotus austriacus						V					X	

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
- S: jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki Według standardowego Wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.
- Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy; B: gatunki endemiczne; C: konwencje międzynarodowe; D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	24.75
N23	0.26
N17	1.0

N16	31.99
N12	42.0
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar obejmuje osiem obiektów fortyfikacyjnych Twierdzy Modlin:

- Fort XIV a Goławice – zimowisko nietoperzy
- Fort XIII Błogosławie – zimowisko nietoperzy
- Fort XI b Strubiny – zimowisko nietoperzy
- Fort V Dębina – zimowisko nietoperzy
- Fort IV Janówek – zimowisko nietoperzy
- Fort II Kosewo – zimowisko nietoperzy
- Fort XVI Czarnowo - zimowisko nietoperzy
- Lunetę frontu św. Jerzego, zwaną inaczej Schronem „Gen. Sowińskiego”, która jest częścią Twierdzy Modlin – zimowisko nietoperzy oraz kolonia rozrodcza.

Forty rozmieszczone są wokół Twierdzy Modlin – jednej z największych w Europie budowli tego typu. Historia obiektów fortecznych w tym miejscu (w widłach 3 rzek: Wisły, Bugu i Narwi) sięga czasów Potopu Szwedzkiego. Budowę Twierdzy w kształcie obecnym rozpoczęto budować z rozkazu Napoleona. W II połowie XIX wieku dobudowano forty – przekształcając obiekt w tzw. twierdzę fortową. Po II wojnie światowej obiekty należały do Wojska Polskiego, a w latach 90-tych XX wieku przeszły na własność Agencji Mienia Wojskowego i otaczających je gmin. Był to najgorszy okres dla obiektów Twierdzy. Niezagospodarowane i nieużytkowane przez ludzi, niszczące obiekty fortyfikacyjne stały się odpowiednią, dla wielu gatunków nietoperzy, kryjówką podczas okresu zimowania, rojenia i rozrodu. Panujące tam warunki mikroklimatyczne, wysoka wilgotność i stała temperatura stworzyły tym zwierzętom optymalne warunki bytowania. Wszystkie obiekty fortyfikacyjne, które obejmuje obszar Natura 2000, są zabytkami budownictwa obronnego i znajdują się pod ochroną konserwatorską.

Luneta frontu św. Jerzego, nazywana też Schronem „Gen. Sowińskiego”, położona jest w rejonie Mazowieckiego Portu Lotniczego Warszawa/Modlin i aktualnie, pomimo istniejącego, zniszczonego ogrodzenia, dostęp do niej jest wolny. Jest własnością Miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Ceglano-ziemny Fort IV Janówek, obecnie pozostawiony jest w stanie niszczącym. Znajduje się na terenie prywatnym, otoczonym zniszczonym ogrodzeniem, przez które dostęp do obiektu jest swobodny.

Fort V Dębina, pomimo, że jest częściową ruiną, jego fragmenty zachowały się w dobrym stanie. Fort ten jest własnością Kampinoskiego Parku Narodowego.

Fort XI b Strubiny zachował się w dobrym stanie, obecnie bardzo mocno zarośnięty, przez co jego kształt jest mało czytelny. Znajduje się na terenie ogródków działkowych.

Fort XIII Błogosławie o konstrukcji betonowej, ze względu na jego nieużytkowanie i brak ogrodzenia, dostęp do niego jest wolny. Część fortu – poterna wychodząca w kierunku fosy – jest zalana.

Fort XIV a Goławice o konstrukcji betonowej, znajduje się na terenie prywatnych działek budowlanych, które zniekształcają wygląd fortyfikacji.

4.2. Jakość i znaczenie

W podziemiach ośmiu obiektów fortyfikacyjnych nietoperze znajdują swoje zimowe kryjówki oraz miejsca jesiennego i wiosennego rojenia, zaś w jednym obiekcie ukrywa się letnia kolonia rozrodcza nietoperzy. Kompleks umocnień jest jednym z ważniejszych zimowisk tych zwierząt w Polsce. Stwierdzono tu zimowanie trzech gatunków nietoperzy wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej – mopka Barbastella barbastellus, nocka dużego Myotis myotis i nocka lydkowłosego Myotis dasycneme oraz rozród jednego z nich – nocka dużego. Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obiekt uzyskał 107 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci naturalnej.

Poza gatunkami nietoperzy wymienionymi w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej w obszarze Natura 2000 stwierdzono zimowanie ośmiu innych gatunków tych ssaków – mroczka późnego *Eptesicus serotinus*, nocka Brandta *Myotis brandtii*, nocka rudego *Myotis daubentonii*, nocka wąsatka *Myotis mystacinus*, nocka Natterera *Myotis nattereri*, gacka brunatnego *Plecotus auritus*, mroczka poźłocistego *Eptesicus nilssonii*, z których jednego, nocka wąsatka, nie udało się niestety zaobserwować w obszarze Natura 2000, w ostatnim dziesięcioleciu ani razu. Dla nocka Natterera obiekty fortyfikacyjne Twierdzy Modlin stanowią ważne na skalę krajową miejsce zimowania (E. Fuszara, M. Fuszara, M. Kowalski, mat. niepubl.).

W Forcie XI b Strubiny dwukrotnie odłowiono samicę nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii*, kolejnego gatunku z Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Obiekty fortyfikacyjne Twierdzy Modlin znajdują się na północnej granicy zwartego zasięgu nocka dużego i gacka szarego, a ich ochrona może okazać się kluczowa dla zachowania polskiej populacji nocka łydkowłosego oraz bardzo istotna dla utrzymania krajowej populacji mopka, nocka Natterera i nocka dużego.

1308 Mopek Barbastella barbastellus

Spośród dostępnych w systemie Twierdzy Modlin obiektów mopki wybierają na zimowe schronienia przede wszystkim budowle betonowe, chłodniejsze na ogół od ceglanych. W każdym przypadku zimowisko musi zapewniać możliwość ukrywania się w szczelinach lub zagłębieniach ścian – w przypadku Fortu XI b Strubiny i Fortu II Kosewo możliwość taką zapewniają zagłębienia, pozostałe w stropach i ścianach po zbutwiałych klockach drewnianych (w Strubinach dodatkowo luki między nie dokładnie dopasowanymi kamieniami w części stropów fortu); w Forcie V Dębina – szczeliny powstałe w wyniku rozsunięcia się poszczególnych części obiektu po jego wysadzeniu; w Forcie XVI Czarnowo – szpary pomiędzy tworzącymi sufit niektórych pomieszczeń szynami kolejowymi oraz zagłębienia po drewnianych kołkach w ścianach; w Forcie XIII Błogosławie kryjówki mopków stanowiły szczeliny pomiędzy stalowymi belkami, którymi wyłożone były stropy kojców artyleryjskich w fosie – kryjówki te niemal całkowicie zniknęły po zdewastowaniu fortu przez złodziei złomu w roku 2004.

Ocena populacji – B: Osobniki zimujące (400-650) stanowią między 15% a 2% populacji zimującej w Polsce.

Ocena izolacji – C: Populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. W Polsce zwarty zasięg mopka obejmuje cały kraj.

Ocena stanu zachowania – C: Stopień zachowania cech siedliska gatunku – III: elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane.

Ocena ogólna – C

1324 Noczek duży *Myotis myotis*

Największe znaczenie dla nocka dużego mają obiekty ceglane, w których nocki duże licznie zimują. Są to: obiekty znajdujące się w obszarze Natura 2000 – Schron „Gen. Sowińskiego” (max. 121 os., luty 2021 r.) oraz Fort IV Janówek (max. 11 os., ostatnio luty 2021 r.). W położonym w obszarze Natura 2000 Forcie XIV a Goławice gatunek występuje w miarę regularnie, aczkolwiek nielicznie, zaś w pozostałych obiektach zimuje sporadycznie. W Schronie „Gen. Sowińskiego” znajduje się ponadto kolonia rozrodcza tego gatunku, licząca ok. 100-120 samic (M. Kowalski, mat. niepubl.). Druga kolonia rozrodcza nocka dużego znajduje się w Forcie XIV b Goławice – latem 2021 stwierdzono tam 136 dorosłych samic (M. Fuszara, mat. niepubl.).

Ocena populacji – C: Osobniki zimujące stanowią 1-2% populacji zimującej w Polsce.

Ocena izolacji – B: Populacja nieizolowana, ale występującą na peryferiach zasięgu gatunku.

Ocena stanu zachowania – B: Stopień zachowania cech siedliska gatunku – II: elementy dobrze zachowane.

Ocena ogólna – B

1318 Noczek łydkowłosy *Myotis dasycneme*

Największe znaczenie dla tego gatunku mają obiekty cieplejsze, zbudowane z cegły – Schron „Gen. Sowińskiego”, gdzie obserwowano w tych latach maksymalnie 10 os., oraz Fort IV Janówek (max. 8 os.). Sporadycznie ten gatunek obserwowano w Forcie XIV a Goławice oraz w Forcie III Błogosławie. Pomimo tego, że liczby stwierdzanych w Fortach Modlińskich osobników nie są duże, to jednak obiekty te stanowią jedno z najważniejszych zimowisk nocka łydkowłosego w Polsce – rocznie, podczas ogólnopolskich liczeń zimowych, stwierdzanych jest na terenie naszego kraju w sumie zaledwie kilkadziesiąt osobników tego gatunku (Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy, mat. niepubl.).

Ocena populacji – B - Populacja mieści się między 15% a 2% znanej populacji zimującej w Polsce.

Ocena izolacji – A - Populacja znajduje się poza zwartym zasięgiem występowania gatunku (oddalona na południowy zachód o ponad sto kilometrów).

Ocena stanu zachowania – C - Stopień zachowania cech siedliska gatunku – III: elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane.

Ocena ogólna – C, (E. Fuszara, M. Fuszara, M. Kowalski, mat. niepubl.). W ostatnich latach odkryto zimujące nocki łydkowłose, odpowiednio max. 8 i 7 osobników.

1323 Noczek Bechsteina *Myotis bechsteinii*

Ocena populacji – D, (M. Fuszara, M. Kowalski, mat. niepubl.).

Jesienią roku 2009 w Forcie XI b Strubiny odłowiono dwukrotnie jednego osobnika tego gatunku – była to pierwsza obserwacja nocka Bechsteina na terenie obszaru Natura 2000. Na podstawie badań przeprowadzonych na potrzeby planu zadań ochronnych, zaproponowano wpisanie gatunku do SDF-u.

Na podstawie liczeń prowadzonych w obiektach fortyfikacyjnych Twierdzy Modlin w latach 2009-2012, (E. Fuszara, M. Fuszara, M. Kowalski, mat. niepubl.), a także wyników wizji terenowej wykonanej w terminie 25 stycznia-18 lutego 2013 r. w ramach sporządzania planu zadań ochronnych, stwierdzono ponadto, że zimują na tym terenie:

1327 Mroczek późny *Eptesicus serotinus* - kilka osobników.

1320 Noczek Brandta *Myotis brandtii* - kilka osobników.

1314 Noczek rudy *Myotis daubentonii* - w ostatnich pięciu sezonach zimowych - średnio 81 osobników.

1330 Noczek wąsatek *Myotis mystacinus* - pojedyncze osobniki.

1322 Noczek Natterera *Myotis nattereri* - w ostatnich pięciu sezonach zimowych - średnio 199 osobników.

1326 Gacek brunatny *Plecotus auritus* - w ostatnich pięciu sezonach zimowych - średnio 6 osobników.

1329 Gacek szary *Plecotus austriacus* - pojedyncze osobniki.

1313 Mroczek poślizisty *Eptesicus nilssonii* - pojedyncze osobniki.

Oceny omawianych gatunków dokonano na podstawie badań terenowych i dokumentacji do planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 [1] oraz ekspertyzy przyrodniczej [2]. Liczebność gatunków określono na podstawie badań z lat 2016 – 2021. Do określenia minimalnej i maksymalnej liczebności wybrano najniższe i najwyższe wyniki z lat 2016 – 2021 przy zachowaniu zasady odrzucenia skrajnych wartości.

Zgodnie z „Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych natura 2000, wersja 2012.1 nazewnictwo zagrożeń jest sformułowane w sposób ogólny, zgodnie z nazewnictwem przyjętym przez Komisję Europejską i kraje członkowskie. Należy jednak podkreślić, iż ich interpretacja musi odnosić się do faktycznego wpływu na przedmioty ochrony w obszarze (siedliska przyrodnicze lub gatunki z oceną ogólną A-C). W związku z czym, za zagrożenie uznawane są elementy działalności, albo taki sposób ich wykonania, których realizacja może pogorszyć stan zachowania siedlisk lub gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	G05.04		i
H	D05		i
H	G01.02		i
H	J03.01		i
H	K01.04		i
M	B02.02		b
M	B02.04		b
M	B03		b
M	D01.01		i

M	D01.02		o
M	D01.04		o
M	D04.01		o
M	E03.01		i
M	E06.02		i
M	G01.03		b
M	G01.08		i
M	G02.09		i
M	G05.11		b
M	J03.02.01		b
L	K03.03		i
L	K03.04		i
M	L10		i

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	B01.01		b
H	B02.01		b
H	G05.09		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
Publiczna	Krajowa/federalna
	Kraj
	związkowy/województwo
	Lokalna/gminna
	Inna publiczna
Własność łączna lub współwłasność	
Prywatna	
Nieznana	
Suma	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Dokumentacja planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Forty Modlińskie PLH140020.2. Kowalski M., Łepkowska M., Fuszara M., Olszewski A. 2021 r., Jabłonna, Przegląd danych o obszarze Natura 2000 Forty Modlińskie PLH140020 i ich aktualizacja w oparciu o wyniki monitoringu 2016 -2021.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL01	14.04	PL04	51.55		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL01	Kampinoski Park Narodowy	*	14.04
PL04	Warszawski	*	51.55

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
Adres:	Polska Henryka Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa
Adres e-mail:	sekretariat@warszawa.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie nr 29 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Forty Modlińskie PLH140020 Link: https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2014/77/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140020

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--

